

BOLALARDA PANARITSIY KASALLIGI: ETIOLOGIYA, KLINIKASI, DIAGNOSTIKASI VA DAVOLASH USULLARI.

Siyob Abu Ali ibn Sino

nomidagi Jamoat salomatligi texnikumi

YULDOSHEVA DILDORA RUSTAMOVNA

Annotatsiya . Ushbu maqolada bolalarda panaritsiy kasalligining sabablari, klinik ko‘rinishlari, tashxisi va davolash usullari keng yoritiladi. Panaritsiy — qo‘lning yumshoq to‘qimalarining bakterial infeksiyalari bo‘lib, bolalarda keng tarqalgan va harakat funksiyasini buzadigan kasallik hisoblanadi. Maqolada epidemiologik statistikalar, klinik kuzatuvlar va davolashdagi zamonaviy yondashuvlar tahlil qilingan. Shuningdek, kasallik profilaktikasi va pediatrik amaliyotdagi ahamiyati ko‘rsatib o‘tilgan.

Abstract .This article provides a comprehensive review of the etiology, clinical manifestations, diagnosis, and treatment methods of panaritium in children. Panaritium is a bacterial infection of the soft tissues of the hand, common among children and impairing hand function. The article analyzes epidemiological statistics, clinical observations, and modern treatment approaches. Additionally, disease prevention and its significance in pediatric practice are highlighted.

Kalit so‘zlar: panaritsiy, bolalar, qo‘l infeksiyasi, bakterial yallig‘lanish, jarrohlik, antibiotik terapiyasi, pediatriya, diagnostika.

Keywords: panaritium, children, hand infection, bacterial inflammation, surgery, antibiotic therapy, pediatrics, diagnosis.

Kirish. Panaritsiy — qo‘l va barmoqlarning yumshoq to‘qimalarining bakterial infeksiyasi bo‘lib, pediatrik amaliyotda keng tarqalgan va muhim muammo hisoblanadi. Kasallik ko‘pincha *Staphylococcus aureus* va *Streptococcus* turlari sabab

bo‘lib, bolalarda immunitet tizimining rivojlanish bosqichi tufayli tez tarqaladi. Panaritsiy yallig‘lanish jarayonlarini keltirib chiqarib, og‘riq, shish, isitma va qo‘l funksiyasining buzilishiga olib keladi.

Bolalarda ko‘p hollarda oddiy teri shikastlanishlari, tinalish, tikan chaqishi yoki kichik jarohatlardan so‘ng paydo bo‘ladi. Kechiktirilgan tashxis va noto‘g‘ri davolash jiddiy asoratlarga — bo‘g‘im yallig‘lanishi, osteomielit va qon infeksiyasiga olib kelishi mumkin. Shu bois bolalarda panaritsiyni erta aniqlash va samarali davolash juda muhimdir.

Asosiy qism. Etiologiya va patogenez

Panaritsiy kasalligining asosiy sababchisi bakteriyalar bo‘lib, ular teri orqali kichik jarohatlar yoki tinalishlar yordamida organizmga kiradi. Eng ko‘p uchraydigan patogenlar:

- *Staphylococcus aureus* (50-70% hollarda)
- *Streptococcus pyogenes*
- Ba‘zan gram-manfiy bakteriyalar va anaerob mikroorganizmlar ham uchrashi mumkin.

Infeksiya kirgan joyda yallig‘lanish jarayoni rivojlanadi, shish, og‘riq va mahalliy isitma kuzatiladi. Bolalarda immun tizimining to‘liq shakllanmaganligi tufayli kasallik tez sur‘atda tarqalishi ehtimoli yuqori.

Klinik ko‘rinishlari. Panaritsiyning klinik belgilari:

- Og‘riq: shikastlangan hududda og‘riq kuchli bo‘lib, barmoqlarning harakatini cheklaydi.
- Shishlik: yallig‘langan joyda mahalliy shish va qizarish paydo bo‘ladi.
- Isitma: tananing haroratining ko‘tarilishi, ayrim hollarda yuqori isitma kuzatiladi.

- Mahalliy issiqlik va qattiqlik.
- Ba'zan pufakchalar yoki absess hosil bo'ladi.

Panaritsiy turlari:

Turi	Tavsifi
Yuzaki panaritsiy	Teri va teri osti to'qimalarining yallig'lanishi
Tendon panaritsiy	Tendon qoplamlarining yallig'lanishi
Bo'g'im panaritsiy	Bo'g'imlar yallig'lanishi, cheklov va og'riq
Teri osti panaritsiy	Yumshoq to'qimalar chuqur yallig'lanishi

Diagnostika. Panaritsiyni tashxislashda:

- Klinik ko'rinish va anamnez o'rganiladi.
- Laboratoriya tekshiruvlari: qon tahlili (leykotsitoz, sedimentatsiya), bakteriologik madaniyat.
- Zaruratga ko'ra, rentgen yoki ultratovush yordamida yallig'langan sohaning chuqurligi va asoratlar aniqlanadi.

Davolash. Davolash ikki asosiy yo'nalishda olib boriladi:

- **Konservativ davolash:** Erta bosqichlarda antibiotiklar va mahalliy antiseptiklar qo'llaniladi. Og'riqni kamaytirish va yallig'lanishni bostirish uchun analgetiklar beriladi.
- **Jarrohlik davolash:** Agar absess hosil bo'lsa yoki infeksiya chuqur to'qimalarga tarqalgan bo'lsa, jarrohlik aralashuvi talab qilinadi — pufakcha ochilib, yallig'langan to'qimalar tozalanadi.

Epidemiologik ma'lumotlar va statistik ko'rsatkichlar. O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash vazirligi 2023 yil ma'lumotlariga ko'ra:

- Panaritsiy bilan bolalar kasallanishi yildan-yilga 8% ga oshmoqda.
- Kasallikning eng yuqori darajasi 4–7 yoshdagi bolalar orasida kuzatiladi.
- Erkak va ayol bolalar orasida taqsimoti taxminan teng.

Jadval: Panaritsiy bilan kasallangan bolalarning yosh va jins bo'yicha taqsimoti

Yosh guruhi (yil)	Erkaklar soni	Ayollar soni	Jami
0–3	15	13	28
4–7	30	28	58
8–12	22	24	46
Jami	67	65	132

Jadval . Panaritsiyning klinik shakllari bo'yicha taqsimoti

Panaritsiy turi	Soni	Foiz (%)
Yuzaki	75	56.8
Tendon	35	26.5
Bo'g'im	15	11.4
Teri osti	7	5.3

Profilaktika

- Bolalarni gigiyenaga o'rgatish, qo'lni tez-tez yuvish.
- Teri shikastlanishlari paytida tozalash va antiseptik vositalardan foydalanish.
- Kichik jarohatlar va tirnalishlarni vaqtida davolash.
- Pediyaatr va ota-onalar orasida kasallik haqida ma'lumotlarni oshirish.

Xulosa. Bolalarda panaritsiy qo'lning yumshoq to'qimalarining keng tarqalgan bakterial infeksiyasi bo'lib, uni erta aniqlash va to'g'ri davolash qo'l funksiyasini saqlash uchun juda muhimdir. Kasallikning ko'plab shakllari mavjud bo'lib, har biriga mos davolash usullari ishlab chiqilgan. Epidemiologik ko'rsatkichlar bolalar orasida kasallik tez-tez uchrayotganini ko'rsatmoqda, shuning uchun profilaktik choralarga alohida e'tibor qaratish zarur. Zamonaviy diagnostika va terapiya usullari yordamida asoratlarni oldini olish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Abdullaev A.A., "Pediatriyada infeksiyon kasalliklar", Toshkent, 2020.
2. Karimov Sh., "Bolalarda yallig'lanish kasalliklari", Toshkent, 2019.
3. Smith J. et al., "Hand infections in children: clinical review", Journal of Pediatric Surgery, 2018.
4. WHO, "Infectious diseases in children", 2022.
5. Johnson R., "Antibiotic treatment of pediatric hand infections", Pediatric Infectious Disease Journal, 2021.
6. O'zbekiston Sog'liqni Saqlash Vazirligi Statistik Ma'lumotlari, 2023.